

CHỈ ĐỊNH LASER CO₂ TRONG CHUYÊN NGÀNH DA LIỄU

Nguyễn Hữu Sáu*

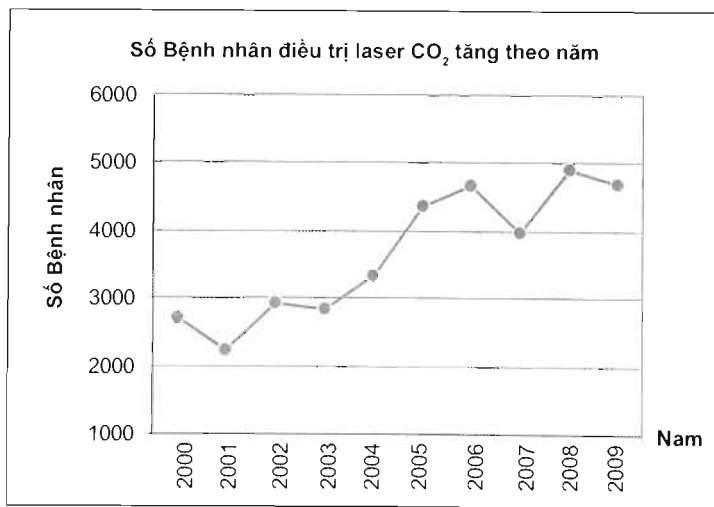
Từ những năm 1970, Laser (*Light amplification stimulated emission of Radiation* – ánh sáng khuếch đại cưỡng bức) đã được ứng dụng trong y học, đặc biệt là laser CO₂ trong điều trị các bệnh về sản khoa, tai mũi họng và các bệnh da.

Laser CO₂ có bước sóng 10600 nm được hấp thu chủ yếu bởi nước [3,8]. Khi chiếu chùm tia laser CO₂ vào tổ chức, nước trong tế bào nhanh chóng hấp thu năng lượng của chùm tia và chuyển thành dạng hơi, làm các tế bào bị phá vỡ. Với hiệu ứng như vậy, laser CO₂ được sử dụng như một lưỡi dao mổ lý tưởng ngoài tính ưu việt phẫu tích chính xác tổ chức cần cắt bỏ, ít gây tổn thương cho tổ chức xung quanh, laser CO₂

còn có tác dụng cầm máu, sát khuẩn tại phẫu trường vết mổ nhanh lành và giảm thời gian chăm sóc sau phẫu thuật.

Tại Bệnh viện Da liễu Trung ương, số bệnh nhân được điều trị bằng laser CO₂ tăng theo năm (biểu đồ 1) và từ tháng 1/2000 - 12/2009 đã có 36.591 bệnh nhân được điều trị bằng laser CO₂, chiếm 3,4 % tổng số bệnh nhân mắc bệnh da đến khám tại phòng khám và chiếm 67,5% số bệnh nhân được can thiệp phẫu thuật tại khoa laser phẫu thuật.

Laser CO₂ được chỉ định tương đối rộng rãi và chủ yếu đối với các khối u lành tính ở thượng bì [4,5].

Biểu đồ 1. Số lượt bệnh nhân được điều trị bằng laser CO₂ tại Khoa laser phẫu thuật tăng theo năm

* Bộ môn Da liễu, Trường Đại học Y Hà Nội

Hạt cơm thông thường do các virus HPV type 2,4,29,75,76,77 gây nên. Bệnh xảy ra ở 7 đến 10% dân số, chủ yếu ở người trẻ trong tuổi lao động, đặc biệt là học sinh, sinh viên [2]. Tổn thương cơ bản là sẩn sùi nổi cao trên mặt da, bề mặt gồ ghề, kích thước từ 0,5 đến 1cm, ở bất kỳ vị trí nào của cơ thể. Có rất nhiều biện pháp đã được ứng dụng điều trị, tuy nhiên, cho đến hiện nay chưa có biện pháp điều trị nào đặc hiệu. Laser CO_2 được coi như là một trong những biện pháp điều trị có hiệu quả nhất là đối với những trường hợp tái phát, lan tỏa, hạt cơm dưới móng hoặc hạt cơm ở bệnh nhân bị suy giảm miễn dịch.

Nghiên cứu của Lauchli S và cộng sự về điều trị hạt cơm bằng laser CO_2 trên 13 bệnh nhân có suy giảm miễn dịch cho thấy điều trị hạt cơm tái phát bằng laser CO_2 cho kết quả tốt: 12/13 bệnh nhân khỏi hoàn toàn [7]. Hruza GJ cũng cho rằng điều trị hạt cơm thông thường bằng laser CO_2 cho kết quả tốt, ít tái phát, giảm được thời gian chăm sóc sau điều trị [6]. Một ưu điểm khác của phương pháp điều trị này đối với hạt cơm là có thể cắt bỏ được các tổn thương ở một số vị trí đặc biệt ví dụ như dưới móng rất khó có thể điều trị bằng các phương pháp khác.

Hạt cơm phẳng cũng là bệnh da thường gặp, do HPV type 3,10 gây nên. Thương tổn căn bản là các sẩn có màu da bình thường hơi nổi cao trên mặt da, bề mặt phẳng kích thước 2-5mm. Hầu hết các trường hợp bệnh nhân được điều trị Laser CO_2 thường có rất nhiều thương tổn hay đã điều trị bằng các biện pháp khác không khỏi. Hạt cơm phẳng rất thường gặp mặt, do vậy chỉ cần sử dụng công suất thấp từ 1-2 watts để tránh gây sẹo và đặc biệt là phải dùng kem chống nắng để tránh hiện tượng tăng sắc tố sau điều trị.

Sùi mào gà là một bệnh lây truyền qua đường tình dục, do các virus HPV type 16, 18, 31, 52 gây nên. Cũng như hạt cơm thể thông thường, có nhiều biện pháp điều trị như bôi thuốc, đốt điện, phẫu thuật lạnh, trong đó laser CO_2 cho kết quả rất tốt. Trong nghiên cứu của Lê Hữu Doanh và cộng sự cho thấy điều trị

sùi mào gà bằng laser CO_2 hiệu quả hơn điều trị bôi kem Wartec 0,15%. Sau điều trị một tuần, nhóm bệnh nhân được điều trị laser CO_2 khỏi 81,67%, nhóm bệnh nhân điều trị bôi wartec chỉ khỏi 40% ($p < 0,0001$). 7/30 trường hợp điều trị bằng wartec không khỏi phải chuyển sang điều trị bằng laser CO_2 . Hơn nữa, điều trị bằng laser đơn giản hơn phương pháp điều trị bằng thuốc Wartec [1].

Laser CO_2 cũng là một phương pháp điều trị rất có hiệu quả đối với các u lành tính trên da như:

- + Dày sừng da đầu
- + Dày sừng do ánh nắng
- + U mềm treo
- + Bớt thượng bì (Epidermal nevus)
- + Mũi sư tử
- + U hạt nhiễm khuẩn (Botryomycoma)
- + U mạch sừng hóa (Angiokeratoma)
- + U bạch mạch (Lymphangioma)
- + Angiofibroma (U xơ Bourneville)

Laser CO_2 còn được áp dụng điều trị các ung thư (ung thư tế bào đáy thể nông) hay tiền ung thư da (bệnh Paget), đặc biệt ở những trường hợp bệnh nhân không có chỉ định phẫu thuật vì quá già yếu hoặc mắc các bệnh mãn tính như bệnh tim mạch, bệnh chuyển hóa, suy giảm miễn dịch v.v... Ngoài tác dụng làm bốc bay tổ chức, laser CO_2 còn có tác dụng diệt khuẩn, do vậy laser CO_2 còn được áp dụng điều trị một số bệnh da nhiễm trùng da như u sùi nhiễm khuẩn (pyogenic granuloma), lao da, nấm sâu (chromoblastomycosis) cho kết quả tốt. Tuy nhiên, số lượng bệnh nhân mắc các bệnh này không nhiều. Chúng tôi chỉ gặp một vài trường hợp trong một năm.

Với đặc điểm của chùm tia làm bốc bay tổ chức, ít gây tổn thương cho vùng da lành xung quanh thương tổn lại có tác dụng diệt vi khuẩn, Laser CO_2 được coi là một lưỡi dao lý tưởng để cắt bỏ các u lành tính ở thượng bì. Tuy nhiên, kết quả điều trị còn phụ thuộc vào nhiều yếu tố. Chỉ định điều trị đúng, sử dụng công suất phù hợp, chăm sóc đúng cách sau điều trị thường cho kết quả tốt như mong muốn.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Lê Hữu Doanh. Tình hình bệnh sùi mào gà và kết quả điều trị bằng laser CO_2 trên bệnh nhân khám tại Viện Da liễu từ tháng 12/2001 đến tháng 7/2002. Luận văn tốt nghiệp bác sĩ nội trú bệnh viện, Trường Đại học Y Hà Nội. Hà Nội 2002, Tr 45-47.
2. Lê Anh Thư. Tình hình, đặc điểm lâm sàng và hiệu quả điều trị bệnh hạt cơm thông thường bằng Duofilm tại Viện Da liễu Quốc gia, Luận văn tốt nghiệp bác sĩ chuyên khoa II, Trường Đại học Y Hà Nội. Hà Nội 2008, Tr 34.
3. Fairhurst MV, Roenigk RK, Brodland DG. Carbon dioxide laser surgery for skin disease. *Mayo Clin Proc* 1992; 67. pp49-58
4. Fitzpatrick RE, Goldman MP, Ruiz-esparza J. Clinical advantage of the CO_2 laser superpulsed mode: treatment of veruca vulgaris, seborrheic keratosis, lentigines and actini cheilitis. *J Dermatol surg Oncol* 1994; 20. pp 449-456.
5. Gloster HM, Roenigk RK. CO_2 laser for the treatment of cutaneous lesions. *Clin Dermatol* 1995. 3 pp 25-33.
6. Hruza GJ. Laser treatment of warts and other epidermal and dermal lesions. *Dermatol Clin*. 1997 Jul;15(3):487-506.
7. Läuchli S, Kempf W, Dragieva G, Burg G, Hafner J. CO_2 laser treatment of warts in immunosuppressed patients. *Dermatology*. 2003; 206(2), pp148-52.
8. Mihashi S, Hirano M, Jako GJ, Incze J, Strong MS, Vaughan CW. Interaction of CO_2 laser and soft tissue. The basic mechanism of the carbon dioxide laser irradiation of the soft tissue. *Kurume Med J*. 1980;27(3) pp157-65.